

RĂSPUNDEREA PERSOANEI FIZICE AUTORIZATE ȘI A ÎNTREPRINDERII INDIVIDUALE

Lect. univ. dr. Olga-Andreea URDA¹

Abstract

The authorized natural person and the individual enterprise constitute forms of organization of the natural person in order to carry out an economic activity independently.

The liability of the authorized natural person and of the individual enterprise, whether we are talking about patrimonial liability or criminal liability, has created in practice a series of controversies and in some cases has generated non-unitary jurisprudence.

Clearly, given the importance of these forms of organization, it is necessary to identify concrete solutions for a common approach and a correct prediction of how other entrepreneurs can collaborate in the economic activity with these structures.

Keywords: *authorized natural person, individual enterprise, liability, patrimony of affectation, legal personality.*

Considerații introductive

Persoana fizică autorizată și întreprinderea individuală își regăsesc reglementarea în O.U.G. nr. 44/2008² și reprezintă soluții gândite de către legiuitor pentru micul antreprenor. Regimul juridic al persoanei fizice autorizate a avut o evoluție interesantă odată cu adoptarea O.U.G. nr. 44/2008, care a înlocuit Legea nr. 300/2004³, în special prin introducerea conceptului de întreprindere individuală, structură bine-venită, dar care, încă de la început, a creat o serie de confuzii.

Persoana fizică autorizată reprezintă, în conformitate cu art. 2 lit. i) din O.U.G. nr. 44/2008, „întreprinderea economică, fără personalitate juridică, organizată de o persoană fizică ce folosește, în principal, forța sa de muncă”, iar întreprinderea individuală reprezintă „întreprinderea economică, fără personalitate juridică, organizată de un întreprinzător persoană fizică” [art. 2 lit. g) din O.U.G. nr. 44/2008].

---

¹ Lect. univ. dr. Facultatea de Drept, Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași.

² Publicată în M. Of. nr. 328 din 25 aprilie 2008.

³ Publicată în M. Of. nr. 576 din 29 iunie 2004.

Dacă inițial, când a fost adoptată O.U.G. nr. 44/2008, între persoana fizică autorizată și întreprinderea individuală exista o diferență semnificativă și anume doar întreprinderea individuală putea angaja terțe persoane cu contract individual de muncă, ulterior prin adoptarea Ordonanței de urgență nr. 46/2011 pentru modificarea și completarea art. 17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale⁴, această diferență a dispărut, atât persoana fizică autorizată cât și întreprinderea individuală având posibilitatea să angajeze terțe persoane cu contract individual de muncă.

Ulterior, este adoptată Legea nr. 182/2016 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale⁵ și a fost făcută o distincție clară între cele două forme de organizare a comerciantului persoană fizică și anume persoana fizică autorizată poate actualmente angaja cel mult 3 persoane cu contract individual de muncă și poate avea în obiectul de activitate cel mult 5 clase de activități prevăzute de codul CAEN, iar întreprinderea individuală poate avea în obiectul de activitate cel mult 10 clase de activități prevăzute de codul CAEN și poate angaja cel mult 8 salariați, terțe persoane, cu contract individual de muncă⁶.

Atât persoana fizică autorizată, cât și întreprinzătorul titular al întreprinderii individuale pot colabora cu terțe persoane fără a fi considerați angajați ai acestora, motiv pentru care nu se poate pune problema antrenării unei răspunderi disciplinare, specifice dreptului muncii⁷.

Astfel, la acest moment, diferența dintre persoana fizică autorizată și întreprinderea individuală este bine conturată, riscul de confuzii a fost înlăturat, antreprenorii având o reprezentare clară a avantajelor și dezavantajelor fiecărei forme de organizare.

Răspunderea patrimonială a persoanei fizice autorizate și a întreprinderii individuale

Una dintre cele mai importante probleme identificate în derularea activității persoanei fizice autorizate și a întreprinderii individuale o constituie răspunderea patrimonială a acestora.

---

⁴ Publicată în M. Of. nr. 350 din 19 mai 2011.

⁵ Publicată în M. Of. nr. 828 din 19 octombrie 2016.

⁶ A se vedea: Ioana Maria Costea, *Drept financiar. Note de curs*, ed. a 6-a, revăzută și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2020, p. 106; Carmen Tamara Ungureanu, Ionuț-Alexandru Toader, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Ed. Hamangiu, București, 2019, p. 534.

⁷ Ionuț-Alexandru Toader, *The disciplinary liability of the public notary*, în Anuarul Universității „Petre Andrei” din Iași, Fascicula: Drept, Științe Economice, Științe politice, Tomul 18, Decembrie, Ed. Lumen, Iași, 2016, p. 68.

Relevante în acest sens sunt dispozițiile art. 20 alin. (1) din O.U.G. nr. 44/2008, care statuează faptul că „titularul PFA răspunde pentru obligațiile asumate în exploatarea întreprinderii economice cu bunurile din patrimoniul de afecțaiune. Dacă acestea nu sunt suficiente pentru satisfacerea creanțelor, pot fi urmărite și celelalte bunuri ale debitorului”. Aceste dispoziții se completează cu prevederile art. 31, art. 32 și ale art. 2.324 alin. (3) C. civ. Cu privire la întreprinderea individuală, art. 26 alin. (1) O.U.G. nr. 44/2008 prevede faptul că „persoana fizică titulară a întreprinderii individuale răspunde pentru obligațiile asumate în exploatarea întreprinderii economice cu bunurile din patrimoniul de afecțaiune. Dacă acestea nu sunt suficiente pentru satisfacerea creanțelor, pot fi urmărite și celelalte bunuri ale debitorului. Dispozițiile art. 31, 32 și ale art. 2.324 alin. (3) din Codul civil sunt aplicabile”.

Art. 31 alin. (3) C. civ. descrie următoarele patrimonii de afecțaiune: masele patrimoniale fiduciare, cele afectate exercitării unei profesii autorizate, precum și alte patrimonii determinate potrivit legii.

Patrimoniul de afecțaiune reprezintă, în conformitate cu prevederile art. 2 lit. j) din O.U.G. nr. 44/2008, masă patrimonială în cadrul patrimoniului întreprinzătorului ce conține integralitatea drepturilor și obligațiilor afectate exercitării unei activități economice. Patrimoniul de afecțaiune se constituie fie prin declarație scrisă fie, după caz, prin acordul de constituire sau printr-un un act adițional la acesta.

Existența unui patrimoniu de afecțaiune reprezintă în concret punctul de plecare în stabilirea modalității de recuperare a creanțelor de către creditorii. Constituirea unui patrimoniu de afecțaiune este în esență și un răspuns relativ la modalitatea în care, în organizarea afacerii, persoana fizică autorizată și întreprinzătorul individual înțeleg să își stabilească prioritățile în relația cu creditorii lor.

Creditorii persoanei fizice autorizate și ai întreprinderii individuale trebuie să urmărească, în primul rând, bunurile care fac parte din patrimoniul de afecțaiune și, în subsidiar, celelalte bunuri ale debitorului, în situația în care bunurile din patrimoniul de afecțaiune nu sunt suficiente pentru acoperirea creanței. În acest sens sunt relevante dispozițiile art. 2.324 alin. (3), care prevăd faptul că: acei creditorii „ale căror creanțe s-au născut în legătură cu o anumită diviziune a patrimoniului, autorizată de lege, trebuie să urmărească mai întâi bunurile care fac obiectul acelei mase patrimoniale. Dacă acestea nu sunt suficiente pentru satisfacerea creanțelor, pot fi urmărite și celelalte bunuri ale debitorului”.

Creditorii personali ai titularului persoanei fizice autorizate nu vor putea urmări însă bunurile care fac obiectul patrimoniului de afecțaiune, acestea putând fi urmărite numai de creditorii ale căror creanțe s-au născut în legătură cu activitatea persoanei fizice autorizate⁸.

---

⁸ Art. 2.324 alin. (4) C. civ. - „Bunurile care fac obiectul unei diviziuni a patrimoniului afectate exercițiului unei profesii autorizate de lege pot fi urmărite numai de creditorii ale căror creanțe s-au născut în legătură cu profesia respectivă. Acești creditorii nu vor putea urmări celelalte bunuri ale debitorului”.

O altă problemă identificată în practică este situația înstrăinării de către persoana fizică autorizată a unui bun ce face parte din patrimoniul de afecțiune – problema frecvent ridicată fiind legată de necesitatea sau nu a acordului soțului titularului persoanei fizice autorizate. Prin Decizia nr. 1072 din 31 martie 2009, ICCJ a apreciat că „persoana fizică autorizată are un statut de entitate juridică, distinct de cel al persoanei fizice și că persoana fizică autorizată are un patrimoniu de afecțiune distinct de cel al persoanei fizice”⁹.

Art. 728 C. pr. civ. reglementează situația particulară a bunurilor destinate exercitării ocupației sau profesiei debitorului și reia în primul alineat același raționament al art. 2.324 C. civ. în prima teză. Astfel, „bunurile mobile care fac obiectul unei diviziuni a patrimoniului afectate exercițiului unei profesii autorizate nu pot fi urmărite decât de către creditorii ale căror creanțe s-au născut în legătură cu exercitarea profesiei respective”. În a doua teză a acestui alineat regăsim totuși o chestiune de nuanță ușor diferită în sensul că pot fi supuse urmăririi silite bunurile care nu sunt afectate unui patrimoniu profesional individual, însă servesc la exercitarea ocupației sau profesiei debitorului persoană fizică, numai dacă nu există alte bunuri urmăribile și numai pentru obligații de întreținere sau alte creanțe privilegiate asupra mobilelor.

Cu alte cuvinte, în absența constituirii unui patrimoniu de afecțiune creditorii personali pot urmări orice bun din patrimoniul persoanei fizice cu excepția bunurilor care sunt în strânsă legătură cu exercitarea profesiei¹⁰.

În contextul în care în practică au existat numeroase discuții relative la posibilitatea reală de a executa sau nu celelalte bunuri ale debitorului titular al unei persoane fizice autorizate în condițiile în care bunurile din patrimoniul de afecțiune nu ar fi îndeplătore pentru satisfacerea creanței, cel puțin pentru creanțele fiscale legiuitorul a tranșat această problemă prin adoptarea Legii nr. 295/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, precum și aprobarea unor măsuri fiscal-bugetare¹¹, care, prin art. I pct. 8, modifică textul art. 23 alin. (3) C. pr. fisc., prevede faptul că „persoana fizică care desfășoară o profesie liberală sau exercită o activitate economică în mod independent într-una din formele prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 182/2016, cu modificările și completările ulterioare, răspunde pentru obligațiile fiscale datorate ca urmare a exercitării profesiei sau

⁹ ICCJ, secția comercială, Decizia nr. 1072 din 31 martie 2009 disponibilă pe pagina de internet <http://www.scj.ro/1093/Detaili-urisprudenta?customQuery%5B0%5D.Key=id&customQuery%5B0%5D.Value=83133>.

¹⁰ Radu Chiriță, *Răspunderea pentru obligațiile fiscale în cazul PFA, ÎI, ÎF. Implicațiile art. 23 C. proc. fiscală*, articol disponibil online pe pagina de internet <https://www.chirita-law.com/raspunderea-pentru-obligatiile-fiscale-in-cazul-pfa-ii-if-implicatiile-art-23-c-proc-fiscala/>.

¹¹ Publicată în M. Of. nr. 1266 din 21 decembrie 2020.

activității cu bunurile din patrimoniul de afectățiune. Dacă acestea nu sunt suficiente pentru recuperarea creanțelor fiscale, pot fi urmărite și celelalte bunuri ale debitorului. Dispozițiile art. 31, art. 32 și ale art. 2.324 alin. (3) din Legea nr. 287/2009 - Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, sunt aplicabile”.

Înainte de intervenția acestei modificări art. 23 alin. (3) C. pr. fisc. prevedea următoarele: „Persoana fizică care desfășoară o profesie liberă răspunde pentru obligațiile fiscale datorate ca urmare a exercitării profesiei cu bunurile din patrimoniul de afectățiune. Dacă acestea nu sunt suficiente pentru recuperarea creanțelor fiscale, pot fi urmărite și celelalte bunuri ale debitorului. Dispozițiile art. 31, art. 32 și ale art. 2.324 alin. (3) din Codul civil sunt aplicabile”.

Astfel, prin modificare legislativă mai sus citată sunt incluse în această categorie, alături de persoanele fizice care desfășoară o profesie liberală și persoanele care s-au organizat sub una dintre formele reglementate de O.U.G. nr. 44/2008¹².

Răspunderea persoanei fizice autorizate și a întreprinderii individuale în cadrul procedurii simplificate a insolvenței

În cazul în care este incidentă insolvența, atât persoana fizică autorizată, cât și întreprinderea individuală vor fi supuse procedurii simplificate prevăzute de Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare¹³.

Procedura simplificată a insolvenței reprezintă procedura de insolvență prin care debitorul care îndeplinește condițiile prevăzute la art. 38 alin. (2) din Legea nr. 85/2014 (încadrându-se aici și profesioniștii persoane fizice supuse obligației de înregistrare în registrul comerțului, cu excepția celor care exercită profesii liberale) intră direct în procedura falimentului, fie odată cu deschiderea procedurii insolvenței, fie după o perioadă de observație de maximum 20 de zile.

Cea mai importantă problemă care se conturează este posibilitatea antrenării sau nu a răspunderii patrimoniale a debitorului persoană fizică autorizată sau întreprindere individuală cu întreg patrimoniul său, chiar dacă a fost constituit un patrimoniu de afectățiune.

În conformitate cu art. 64 alin. (1) din Legea nr. 85/2004, lichidatorul judiciar are între atribuțiile sale și „examinarea activității debitorului asupra căruia se inițiază procedura simplificată în raport cu situația de fapt și întocmirea unui raport amănunțit asupra cauzelor și împrejurărilor care au dus la insolvență, cu menționarea persoanelor cărora le-ar fi imputabilă și a existenței premiselor angajării răspunderii

¹² Radu Chiriță, *Răspunderea pentru obligațiile fiscale în cazul PFA, ÎI, ÎF. Implicațiile art. 23 C. proc. fiscală*, articol disponibil on line pe pagina de internet <https://www.chirita-law.com/raspunderea-pentru-obligatiile-fiscale-in-cazul-pfa-ii-if-implicatiile-art-23-c-proc-fiscala/>.

¹³ Claudia Antoanela Susanu, *Procedura insolvenței. Partea generală. Practică judiciară*, Ed. Universul Juridic, București, 2019, p. 7.

acestora, într-un termen stabilit de judecătorul-sindic, dar care nu va putea depăși 40 de zile de la desemnarea lichidatorului judiciar, dacă un raport cu acest obiect nu fusese întocmit anterior de administratorul judiciar”.

Din analiza textului de lege mai sus menționat am putea interpreta că antrenarea răspunderii va fi realizată în situația în care debitorul: „a) a folosit bunurile sau creditele persoanei juridice în folosul propriu sau în cel al unei alte persoane; b) au făcut activități de producție, comerț sau prestări de servicii în interes personal, sub acoperirea persoanei juridice; c) au dispus, în interes personal, continuarea unei activități care ducea, în mod vădit, persoana juridică la încetarea de plăți; d) au ținut o contabilitate fictivă, au făcut să dispară unele documente contabile sau nu au ținut contabilitatea în conformitate cu legea. În cazul nepredării documentelor contabile către administratorul judiciar sau lichidatorul judiciar, atât culpa, cât și legătura de cauzalitate între faptă și prejudiciu se prezumă; e) au deturnat sau au ascuns o parte din activul persoanei juridice ori au mărit în mod fictiv pasivul acesteia; f) au folosit mijloace ruinătoare pentru a procura persoanei juridice fonduri, în scopul întârzierii încetării de plăți; g) în luna precedentă încetării plăților, au plătit sau au dispus să se plătească cu preferință unui creditor, în dauna celorlalți creditori; h) orice altă faptă săvârșită cu intenție, care a contribuit la starea de insolvență a debitorului” [art. 169 alin. (1) din Legea nr. 85/2014].

Cu toate acestea, deși există numeroase controverse cu privire la antrenarea sau nu a răspunderii și în afara bunurilor existente în patrimoniul de afecțiune în cazul în care debitorul nu se face vinovat de niciuna din faptele mai sus enumerate, apreciez că sunt incidente dispozițiile art. 20 și art. 26 din O.U.G. nr. 44/2008, care prevăd răspunderea titularului persoanei fizice autorizate sau a întreprinderii individuale, pentru obligațiile asumate în exploatarea întreprinderii economice, cu bunurile din patrimoniul de afecțiune și în continuare, dacă acestea nu sunt suficiente pentru satisfacerea creanțelor, și cu celelalte bunuri ale debitorului, cel puțin cu privire la creanțele fiscale¹⁴.

În acest sens, din analiza jurisprudenței analizate remarcăm faptul că o parte dintre instanțele de judecată stabileau faptul că „persoana fizică răspunde pentru datoriile comerciale cu întreg patrimoniul său, distincția între patrimoniul de afecțiune și celelalte bunuri fiind necesară numai pentru ordinea urmăririi, însă nu se poate susține că răspunderea este limitată numai la patrimoniul de afecțiune”¹⁵.

Pe de altă parte, opinia majoritară este aceea conform căreia, atunci când cauza juridică se întemeiază pe art. 169 din Legea nr. 85/2014 (fostul art. 138 din Legea

---

¹⁴ Luiza-Cristina Gavrilescu, *O analiză a conformității legii române a insolvenței personale cu recomandările Comisiei europene sub aspectul reglementării eliberării de datorii a debitorului*, în *Revista Română de Drept al Afacerilor* nr. 7/2015, Ed. Wolters Kluwer, pp. 13-25.

¹⁵ Tribunalul Vâlcea, Sentința nr. 1469 din 27.09.2010 disponibilă pe pagina de internet <http://www.rolii.ro/hotarari/59cc5adde49009c4180002df>.

nr. 85/2006), se consideră că persoana fizică autorizată „trebuie să răspundă în limitele prevăzute de acest text de lege, în măsura în care sunt îndeplinite condițiile răspunderii civile delictuale în persoana acesteia”¹⁶.

Apreciem că, *de lege ferenda*, se impune o clarificare și în afara situației particulare a creanțelor fiscale.

Răspunderea penală a persoanei fizice autorizate și a întreprinderii individuale

Cu privire la problema unei eventuale răspunderi penale a persoanei fizice autorizate și întreprinderii individuale, absența personalității juridice ar fi trebuit, cel puțin la prima vedere, să nu ridice niciun semn de întrebare față de posibilitatea ca întreprinderii individuale sau persoanei fizice autorizate să îi fie antrenată o atare formă de răspundere¹⁷.

Cu toate acestea, observăm în practică existența unor incertitudini relative la acest aspect, motiv pentru care s-a impus intervenția Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, care în Decizia Nr. 1 din 13 ianuarie 2016 pronunțată în Dosar nr. 4.039/1/2015 a analizat sesizarea formulată de Curtea de Apel București, Secția I penală, prin care se solicita pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „dacă întreprinderea individuală, persoană juridică fără personalitate juridică, poate fi subiect activ al unei infracțiuni săvârșite în realizarea obiectului de activitate”¹⁸.

Din analiza punctelor de vedere primite de la o serie de Curți de Apel, s-au desprins două opinii. Cea majoritară a susținut faptul că întreprinderea individuală, persoană juridică fără personalitate juridică, poate fi subiect activ al unei infracțiuni săvârșite în realizarea obiectului de activitate.

Argumentele aduse în favoarea unei atare opinii au fost că „potrivit dispozițiilor art. 135 alin. (1) C. pen., art. 188 și art. 209 C. civ. și Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale, întreprinderea individuală are capacitate de exercițiu, drepturi și obligații, inclusiv răspundere cu privire la faptele săvârșite în realizarea obiectului de activitate.

---

¹⁶ Curtea de Apel București, Secția a VI-a Civilă, Decizia civilă nr. 128, Ședința publică de la 29.01.2019, disponibilă pe pagina de internet <http://www.rolii.ro/hotarari/5c6cc05ae49009ac0e00008a>.

¹⁷ Ionuț Alexandru Toader, *The capacity of usage of the legal personality*, în Proceedings of the international Conference of law, european studies and internationals relations, ed. a 7-a, Ed. Hamangiu, București, 2019, p. 581.

¹⁸ Decizia ICCJ nr. 1/2016, publicată în Monitorul Oficial nr. 138 din 23 februarie 2016, disponibilă pe pagina de internet <https://legeaz.net/monitorul-oficial-138-2016/decizie-iccj-1-2016-interprindere-individuala-raspundere-penala-135-ncp>.

Conform prevederilor art. 135 alin. (1) C. pen., referitoare la condițiile răspunderii penale a persoanei juridice, persoana juridică, cu excepția statului și a autorităților publice, răspunde penal pentru infracțiunile săvârșite în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice. Legea penală nu face nicio distincție, textul referindu-se generic la răspunderea penală a persoanei juridice, fără a exclude persoana juridică fără personalitate juridică”.

Un alt argument a fost și acela că, potrivit art. 188 și art. 209 C. civ., raportat la art. 2 lit. g) din O.U.G. nr. 44/2008, întreprinderea are calitatea de persoană juridică fără personalitate juridică, având însă capacitate de exercițiu exercitată prin organul său de administrare, respectiv întreprinzătorul persoană fizică.

Conform opiniei contrare întreprinderea individuală nu poate fi subiect activ al unei infracțiuni săvârșite în realizarea obiectului de activitate, întrucât nu are personalitate juridică. Mai mult titularul întreprinderii individuale nu este considerat funcționar public¹⁹. Un prim argument a fost acela că art. 22 din O.U.G. nr. 44/2008 prevede fără echivoc faptul că întreprinderea individuală nu dobândește personalitate juridică prin înregistrarea în registrul comerțului, iar art. 26 din O.U.G. nr. 44/2008 precizează că persoana fizică titulară a întreprinderii individuale răspunde pentru obligațiile sale cu patrimoniul de afecțiune, dacă acesta a fost constituit, și, în completare, cu întreg patrimoniul, iar în caz de insolvență, va fi supusă procedurii simplificate prevăzute de Legea nr. 85/2006, cu modificările ulterioare. Mai mult, conform art. 27 din O.U.G. nr. 44/2008, cazurile de încetare a activității întreprinzătorului persoană fizică titular al unei întreprinderi individuale, cu consecința radierii din registrul comerțului, spre deosebire de persoana juridică, sunt decesul, voința întreprinzătorului sau condițiile prevăzute de art. 25 din Legea nr. 26/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

ICCJ, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a considerat că se impune admiterea sesizării, concluzionând că „întreprinderea individuală constituie o formă de activitate economică organizată în condițiile legii de persoana fizică titulară, iar nu o entitate de sine stătătoare, capabilă a dobândi drepturi și obligații proprii în condițiile prevăzute de art. 188 C. civ. Nefiind o persoană juridică, acest tip de întreprindere nu poate răspunde penal în condițiile prevăzute de art. 135 din Codul penal” a pronunțat următoarea soluție: „Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel București, Secția I penală, în Dosarul nr. 4.039/1/2015, și stabilește că întreprinderea individuală, formă de activitate economică organizată de întreprinzătorul persoană fizică în temeiul dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 44/2008, nu are calitatea de persoană juridică și, prin urmare, nu poate răspunde penal în condițiile prevăzute de art. 135 din Codul penal”.

---

¹⁹ Ionuț Alexandru Toader, *Răspunderea penală a notarului public*, în *Rolul Europei într-o societate polarizată*, Ed. Hamangiu, București, 2014, p. 534.

Adoptarea O.U.G. nr. 44/2008 a adus, fără nicio îndoială, un plus de valoare semnificativ pentru îmbunătățirea organizării activității micului întreprinzător. Atât întreprinderea individuală cât și persoana fizică autorizată sunt structuri simple și eficiente în eficientizarea activității economice.

Odată cu modificările succesive ale O.U.G. nr. 44/2008, putem aprecia că, actualmente, cadrul legal, deși perfectibil, răspunde în mod satisfăcător nevoilor micilor întreprinzători. Într-adevăr, *de lege ferenda*, așa cum am reliefat în prezentul material, se impun o serie de clarificări în vederea unei mai bune aplicări a prevederilor legale.

Bibliografie

1. Ioana Maria Costea, *Drept financiar. Note de curs*, ed. a 6-a, revăzută și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2020.
2. Carmen Tamara Ungureanu, Ionuț-Alexandru Toader, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Ed. Hamangiu, București, 2019.
3. Ionuț-Alexandru Toader, *The disciplinary liability of the public notary*, în Anuarul Universității „Petre Andrei” din Iași, Fascicula: Drept, Științe Economice, Științe politice, Tomul 18, Decembrie, Editura Lumen, Iași, 2016, pp. 67-83.
4. Radu Chiriță, *Răspunderea pentru obligațiile fiscale în cazul PFA, ÎI, ÎF. Implicațiile art. 23 C. proc. fiscală*, articol disponibil online pe pagina de internet <https://www.chirita-law.com/raspunderea-pentru-obligatiile-fiscale-in-cazul-pfa-ii-if-implicatiile-art-23-c-proc-fiscala/>.
5. Claudia Antoanela Susanu, *Procedura insolvenței. Partea generală. Practică judiciară*, Ed. Universul Juridic, București, 2019.
6. Luiza-Cristina Gavrilăscu, *O analiză a conformității legii române a insolvenței personale cu recomandările Comisiei europene sub aspectul reglementării eliberării de datorii a debitorului*, în Revista Română de Drept al Afacerilor nr. 7/2015, Ed. Wolters Kluwer, pp. 13-25.
7. Ionuț Alexandru Toader, *The capacity of usage of the legal personality*, în Proceedings of the international Conference of law, european studies and international relations, ed. a 7-a, Ed. Hamangiu, București, 2019, pp. 581-593.
8. Ionuț Alexandru Toader, *Răspunderea penală a notarului public*, în Rolul Europei într-o societate polarizată, Ed. Hamangiu, București, 2014, pp. 532-537.